

Žijte ve své zahradě
ONLINE KURZ

10 nejkrásnějších podzimních trvalek

Ferdinand Leffler, Jan Nussbauer

Kdybychom měli říct jednu z nejčastějších chyb, kterou začínající zahrádkáři dělají s trvalkami, tak bychom řekli: Vůbec neplánují, jak bude zahrada vypadat po celý rok. Častým nešvarem je, že pod vlivem prvního jarního sluníčka naběhnou do hobbymarketu, nakoupí všechno, co kvete, a zasadí to do záhonu. A pak se diví, že v létě a na podzim nemají na zahradě žádnou barvu.

Řešení je přitom jednoduché – zasad'te na jednotlivá stanoviště kombinaci jarních, letních, podzimních a zimních trvalek (ano, i takové jsou). Díky tomuto přístupu vnesete do zahrady celoroční barevnost a dynamiku, a to i v době, kdy se příroda začíná pomalu chystat na zimní odpočinek. Podzimní trvalky však obohatí zahradu nejen svou barevností, ale i atraktivitou pro opylovače.

Objevte kouzlo podzimních trvalek spolu s expertem Honzou Nussbauerem, který pro vás vybral 10 nejzajímavějších druhů.

10 nejkrásnějších trvalek kvetoucích na podzim

SYMPHYOTRICHUM DUMOSUM (syn. *Aster dumosus*)
Český název: Hvězdnice keříčkovitá, (syn. astra křovitá)

Patrovitost: Půdopokryvné, výplňové

Barva květů: Bílá, růžová, modrá, fialová
(v závislosti na kultivaru)

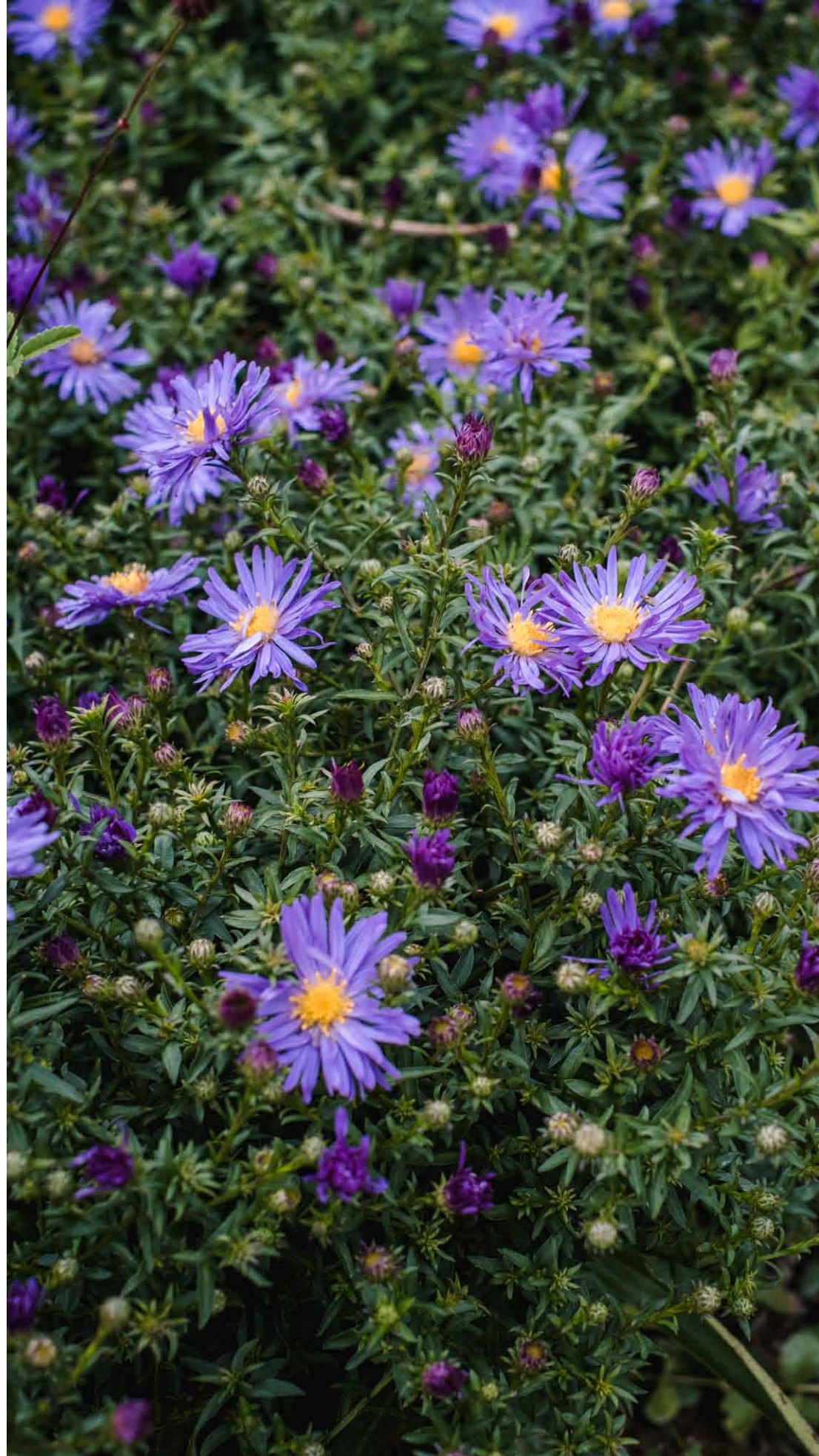
Výška: 30–50 cm (v závislosti na kultivaru)

Doba kvetení: VIII–IX

Vlhkost: Polосуcho

Stanoviště: Slunce

Aster dumosus se řadí k nižším astrám. Rozrůstá se do větších skupin, dobře zakrývá půdu, podle kultivaru kvete v barvách od bílé, růžové, přes modrou až do fialové barvy. Doba kvetení trvá od konce srpna do konce září, někdy do poloviny října. Láká včely a motýly, nesnáší velké sucho, zvládá běžnou zahradní půdu, vcelku nenáročná trvalka.

ASTER NOVAE-ANGLIAE

Český název: Hvězdnice novoanglická

Patrovitost: Soliterní, skupinové

Barva květů: Bílá, růžová, modrá, fialová
(v závislosti na kultivaru)

Výška: 100–140 cm

Doba kvetení: IX–X

Vlhkost: Polosucho, vlhko

Stanoviště: Slunce

Kvete v barevných odstínech od bílé přes růžově karmínové tóny až po tmavě fialovou. Je spíše suchomilnější, dorůstá do výšky až 140 cm, na vhodném plně osluněném stanovišti udržuje stabilitu a nepotřebuje oporu ani přes svou značnou výšku. Hmyz ji rád opyluje.

Pokud máme výživnější půdu, volíme Aster novi-belgii – její kultivary jsou bohaté na květenství. Kvetou stejnou barevnou škálou jako Aster novae-angliae.

SEDUM TELEPHIUM

Český název: Rozchodník nachový

Patrovitost: Skupinové

Barva květů: Bílá, růžová (v závislosti na kultivaru)

Výška: 40–50 cm

Doba kvetení: IX–X

Vlhkost: Sucho

Stanoviště: Slunce

O rozchodnících je známo, že přežijí prakticky všechno. Poradí si se suchým stanovištěm chudým na živiny a bude vás v záhonu bavit celý rok. Na jaře vyraší bohaté růžice listů. Přes léto k nim přibude nadílka drobných pupat, která pak začnou růžově vykvétat zhruba v polovině září. Květenství lákají hmyz a hezky vypadají i po odkvětu. Ve vlhku může odehnávat.

SEDUM TELEPHIUM ‘MATRONA’

Kultivar Matrona zaujme vínovými stonky, zelenými listy s vínovým nádechem a růžovými květy.

SEDUM TELEPHIUM ‘STARDUST’ NEBO ‘ICEBERG’

Dva kultivary, které kvetou bíle a mají světle zelené stonky a listy.

Zajímavé kultivary:

SEDUM TELEPHIUM ‘HERBSTFREUDE’

Má krásně světle zelené listy a kvete tmavě růžově. Celé léto zdobí záhon malé „brokolice“ pupat, které se objevují od léta. Mají bílou až světle zelenou barvu. Květy v době od září do října lákají hmyz, hezky voní, pase se na nich spousta motýlů a včel. Ušchlá květenství po odkvětu vynikají v zahradě během zimy. Stonky změní barvu do cihlové a následně černé, květenství zůstávají celou zimu velmi pěkná.

SOLIDAGO SP.

Český název: Zlatobýl

Patrovitost: Kosterní

Barva květů: Žlutá

Výška: 100–130 cm

Doba kvetení: VIII–X

Vlhkost: Sucho, polosucho

Stanoviště: Slunce, polostín

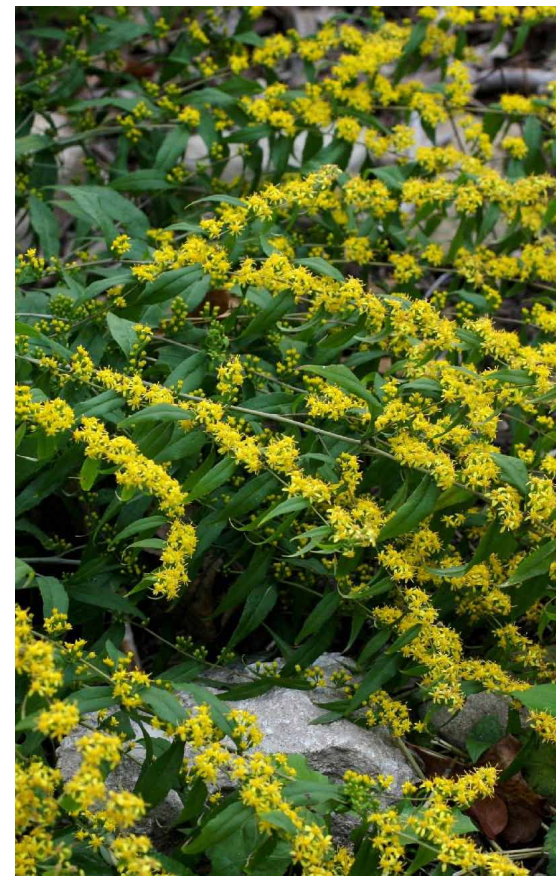
Rod zlatobýlů představuje velkou skupinu druhů, které v zahradě najdou své uplatnění. Kvůli druhu *Solidago canadensis* mají špatnou pověst. Tento druh je invazivní a zapleveluje zahrady v okolí měst a v městských aglomeracích. Pro zahrady volíme druhy jiné, které se agresivně nerozšiřují.

Zajímavé druhy:

SOLIDAGO RUGOSA 'FIREWORKS'

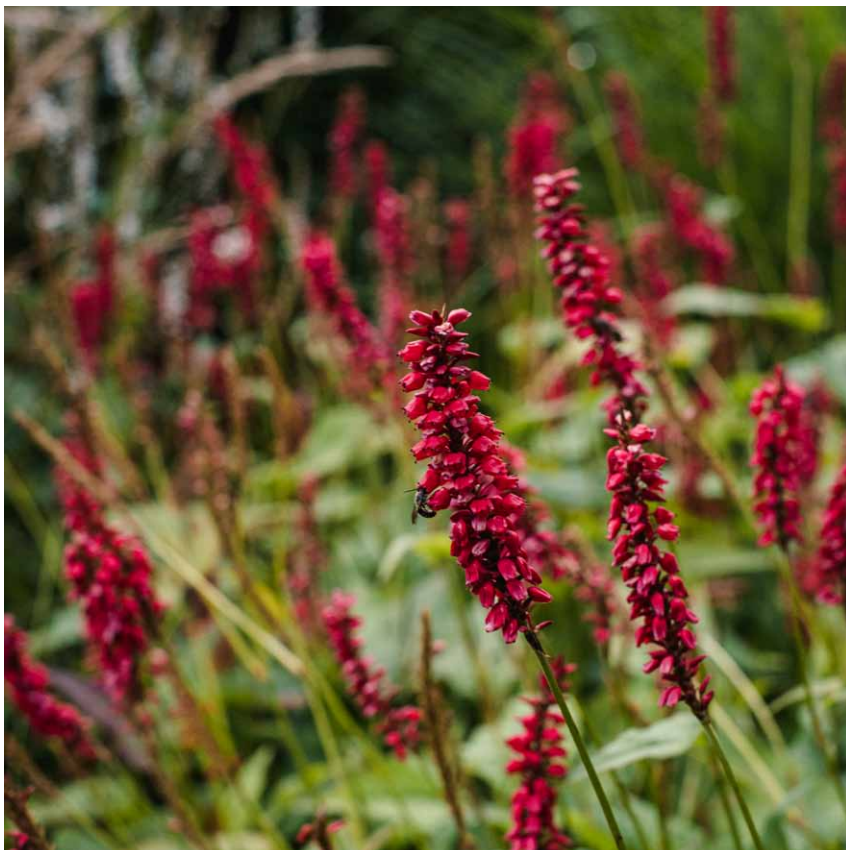
Poměrně vysoký, ale lehký strukturou.

Dosahuje výšky 100–130 cm. Na podzim dlouho kvetoucí. Žlutá květenství tvoří dlouhé pevné stonky a na konci se větví prskavkovitě, proto připomínají zapálenou prskavku. Kultivar 'Fireworks' je vhodný pro kombinaci s trávami či v kombinaci s vyššími astrami.

SOLIDAGO CAESIA

Kvete pozdě, v říjnu až listopadu, a dodá do podzimní zahrady krásnou žlutou barvu. Zaujme velkým množstvím žlutých květů rozmístěných po celých stoncích, které rostou vertikálně.

PERSICARIA AMPLEXICAULIS (syn. Bistorta amplexicaulis)

Český název: Rdesno

Patrovitost: Kosterní, skupinové

Barva květů: Tmavě růžová, bílá

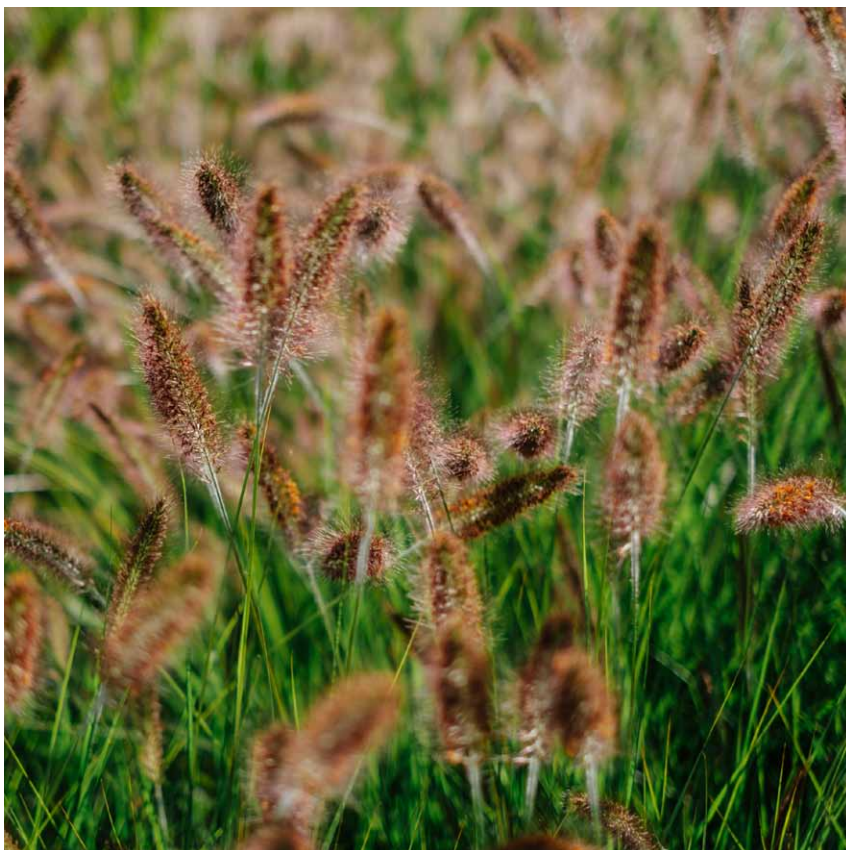
Výška: 70–120 cm (v závislosti na kultivaru)

Doba kvetení: VII–X

Vlhkost: Vlhko

Stanoviště: Slunce, polostín

Přizpůsobivá rostlina, nemá ráda vysušená stanoviště. Je vhodná pro jílovité půdy, zvládá dobře i vlhká a podmáčená stanoviště, nevadí ji být delší dobu bez srážek. Rdesna jsou statné rostliny s velkými listy, listy se krásně barví na podzim do červena. Tmavě růžové květy se objevují od července, neustále nakvétají svíčkovitými květenstvími a v případě teplého podzimu se mohou objevovat až do začátku prosince. Skvěle pokrývají půdu, takže nemusíte řešit podsadbu. Láká včely na květy bohaté na nektar.

PENNISETUM ALOPECUROIDES

Český název: Dochan psárkovitý

Patrovitost: Kosterní, skupinové

Barva květů: Odstíny bílé či vínové (v závislosti na kultivaru)

Výška: 100 cm

Doba kvetení: VII–X

Vlhkost: Polосуcho, vlhko

Stanoviště: Slunce, polostín

Bohatý trs trávy, která zůstává trsovitá a nerozrůstá se podzemními výběžky. Podle kultivaru mohou růst od 40 po 100 cm. Největší ozdobou dochanu je podzimní kvetení. Klasy této trávy připomínají štětky na čištění lahví a mohou být výrazně barevné, u vybraných kultivarů přecházejí do vínových odstínů. Dochanu vyhovují výživnější stanoviště s kvalitní půdou. Stanoviště by nemělo být vysychavé. Tráva to sice přežije, ale málo kvete, to samé platí pro stanoviště: slunečné stanoviště = bohaté nasazení klasů, růst ve stínu = dochan moc nekvete. I při slabém vánku se nádherně vlní.

Pro třapatky je typický černý střed, takový „sametový knoflík“, který i po odkvětu dodává záhonu zajímavou atmosféru.

RUDBECKIA FULGIDA

Český název: Třapatka zářivá

Patrovitost: Skupinové

Barva květů: Žlutá

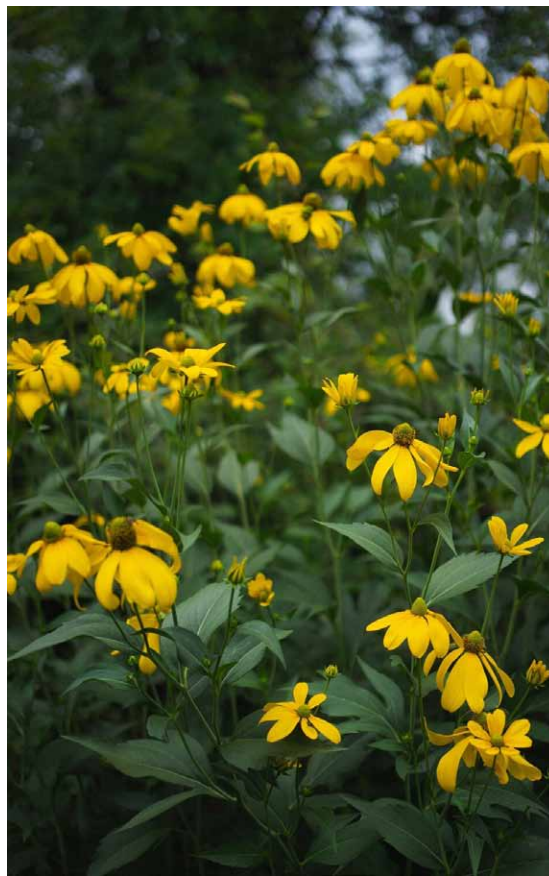
Výška: 80 cm

Doba kvetení: VII–X

Vlhkost: Polосуcho, vlhko

Stanoviště: Slunce

Třapatka je evergreenem českých zahrad. Je totiž poměrně nenáročná – stačí jí běžná zahradní zemina a dostatek sluníčka. Pak kvete od konce léta do začátku podzimu. Většina má žlutou barvu s typickým černým středem, takovým „sametovým knoflíkem“. I po odkvětu ovšem udělá na záhonu parádu. Doporučujeme ji po odkvětu nestříhat a nechat černé středy na stoncích. Ojíněné jsou kouzelné.

Zajímavé druhy a kultivary:

RUDBECKIA FULGIDA 'GOLDSTURM'

Nejznámější kultivar, má rád kvalitní bohatou zahradní půdu/ornici, dostatek srážek (ale ne nadbytek vlhkosti) a slunečné stanoviště. Na podzim se tomuto kultivaru listy barví do šarlatových odstínů a vytváří v zahradě kouzelnou atmosféru.

RUDBECKIA LACINIATA, RUDBECKIA SUBTOMENTOSA

Jedná se o vysoké druhy třapatek, dorůstají až 200 cm. Jsou to výrazné trvalky, které se hodí na stanoviště s kvalitnější půdou a plně osluněné místo.

SPOROBOLUS HETEROLEPIS

Český název: Opadavec

Patrovitost: Skupinové, půdopokryvné

Barva květů: Hnědobílá

Výška: 80 cm

Doba kvetení: VIII–IX

Vlhkost: Sucho, polosucho, vlhko

Stanoviště: Slunce, polostín

Nižší, trsovité rostoucí a poměrně málo používaná tráva, která si zaslouží více pozornosti. Velice přizpůsobivá, zvládá suchá stanoviště, má ráda plné oslunění, zvládne i polostín. Unikátnost jejího habitu tvoří jemnost. Opadavec totiž vytváří květenství, která jsou vzdušná. Díky tomu působí celá rostlina velice lehce, vzdušně a jemně. Když kvete, tak zajímavě voní vůní specifickou pro severoamerické prerie připomínající popcorn. Dlouhověká tráva, která zpočátku roste pomalu, 2–3 sezóny musíme počkat, než z ní vznikne pěkný trs. V předjaří vyžaduje sestrížení úplně u země, bez ježka.

**CALAMAGROSTIS ACUTIFLORA
'KARL FOERSTER'**

Hybrid druhů. Roste vertikálně a velmi rychle. Na konci června dosahuje 125 cm, v době kvetení i 180 cm.

CALAMAGROSTIS SP.

Český název: Třtina

Patrovitost: Kosterní

Barva květů: Hnědožlutá

Výška: 150 cm

Doba kvetení: VI–IIX

Vlhkost: Polosucho, vlhko

Stanoviště: Slunce, polostín

Zajímavé druhy a kultivary:

CALAMAGROSTIS BRACHYTRICHA

Krásná, velice nenáročná tráva, která zvládne sušší podmínky i zastíněné stanoviště. Říká se jí diamantová tráva. Když se na jejím květenství zachytí kapky rosy, rozzáří se jako diamanty. Roste trousivě, výška 100 cm, ve vhodných podmínkách se může sama vysévat.

**CALAMAGROSTIS ACUTIFLORA
'OVERDAM'**

Kultivar Overdam je trochu nižší (130 cm) a má jemný bílý proužek v listu. Výrazněji panašovaný je kultivar 'Avalanche', vyrůstá do výšky cca 160 cm.

COREOPSIS SP.

Český název: Krásnoočko

Patrovitost: Skupinové

Barva květů: Žlutá, oranžová, červená (v závislosti na kultivaru)

Výška: 30–100 cm (v závislosti na kultivaru)

Doba kvetení: VII–IX

Vlhkost: Sucho, polosucho

Stanoviště: Slunce

Krásnoočko je rod plný trvalek vrcholného léta a začátku podzimu.

Zajímavé druhy a kultivary:

COREOPSIS 'FULL MOON'

Jedná se o zajímavou odrůdu, která začíná kvést v průběhu léta a odkvétá v září. Má velice jemnou chladivou žlutou barvu. Vyžaduje oslunění a sušší stanoviště. Vyhovuje jí běžná zahradní půda. Dorůstá 40 cm.

COREOPSIS VERTICILLATA 'GRANDIFLORA'

Krásnoočko přeslenité je středně vysoké, dorůstá 60–70 cm a velice suchomilné. Už před kvetením působí velice atraktivně díky přeslenům jemných listů, které mají až koprovité vzezření. Když vykvete, kvete dlouho, až dva měsíce, barva květu je teplá žlutá. Důležité je, aby přes zimu nestálo v mokré půdě. Na stanovišti vydrží dlouho, rozrůstá se pomalu do velkého trsu.

COREOPSIS VERTICILLATA 'ZAGREB'

Tento kultivar dorůstá 40–50 cm, kvete bohatými žlutými květy celé léto, až do začátku září.

Jak o trvalky pečovat po odkvetení?

Jakmile na podzim trvalky odkvetou, mnoho lidí popadne nůžky do ruky s potřebou celou zahradu ostříhat před zimou. To je ale největší CHYBA! Výsadou trvalek totiž není jen jejich barva, ale i architektura. A právě ta v průběhu celé zimy vyniká a dodává zahradě zajímavou podzimní a zimní atmosféru. A o to by byla škoda se ochudit.

Co tedy dělat? Nic! Ušchlá květenství trvalek zdobí zahradu po celou zimu. Obzvlášť kouzelně působí, když na ně sedne lehký poprašek sněhu či mráz a jsou ožiněné. V zahraničí se tomu říká „dead plant beauty“, neboli „krása mrtvých rostlin“. Byla by škoda mít záhony celou zimu holé a prázdné. Rostliny samy nejlépe vědí, jak přečkat zimu. Nadzemní uschlé části jim pomáhají v přečkání nepříznivého zimního období. Nedává tedy smysl rostliny stříhat a následně je zakrývat např. chvojím. Kromě toho uschlé rostliny vytváří přirozené zimoviště spoustě druhů užitečného hmyzu, např. zlatoočkám a slunéčkům sedmitečným.

Rostlinám věnujeme péči až v předjaří, v únoru, začátkem března. Ostříháme je, očistíme a připravíme na novou sezónu. Návod, jak na to, vám ukážeme na YouTube kanálu Flera TV.

Jediné druhy z výše zmíněných, které trochu péče zaslouží už na podzim, jsou Aster novi-belgii a Aster novi-angliae. Mají tendenci se přesévat, proto doporučujeme květenství po odkvětu ostříhat.

Jak vytvořit trvalkový záhon?

Ted' už znáte nejkrásnější podzimní trvalky a také způsob, jak o ně (ne)pečovat. Základem úspěšně vypěstovaného kompaktního záhonu je ale znalost ověřených principů, podle kterých navrhnete pohledný a funkční trvalkový záhon. Ty jsme pro vás shrnuli v e-booku s názvem "Jak se dělá trvalkový záhon".

Ponořte se ještě více do navrhování trvalkových záhonů!

Ferdinand Leffler, Jan Nussbauer

10 nejkrásnějších podzimních trvalek

Foto: archiv ateliéru Flera – Zuzana Stiborková, Jana Hronská

Publikace vychází z dříve publikovaných článků
a online kurzu Žijte ve své zahradě.

© FLERA s.r.o., 2023